

1 รัฐประหาร 2557 ผ่าทางตันประเทศไทย

วิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่สะสมมา รวมทศวรรษและปรากฏผ่านสงครามเสื้อสีระหว่าง กลุ่มที่สนับสนุนกลุ่มการเมืองในสังกัดอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร และกลุ่มที่คัดค้านระบอบทักษิณ ได้ปะทุ จนเกิดความรุนแรงและนำไปสู่จุดเปลี่ยนครั้งใหญ่ทางการเมืองไทยในปี 2557 ภายหลังจากการเสนอร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมโดยรัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2556 ได้ก่อให้เกิดกระแสต่อต้านและการรวมตัวประท้วงในหลายพื้นที่ทั่วประเทศติดต่อกันนานหลายเดือน มีการใช้กำลังสลายการชุมนุม แต่เหตุการณ์

บานปลาย ประชาชนบาดเจ็บล้มตาย และนำไปสู่การรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ต่อมา คสช. ได้จัดตั้ง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) คณะรัฐบาลและสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เพื่อเขียนกติกาและกำหนดโครงสร้างการเมือง รวมทั้งแนวทางการบริหารและปฏิรูปประเทศ ผ่านทางรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2558

เครือข่ายสาธารณสุข และปรากฏการณ์มวลมหาประชาชน

ร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมของรัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์ เปรียบเสมือนไม้ขีดไฟที่จุดกองเพลิงจนเกิดไฟลามทุ่งไปทั่วประเทศ และนำไปสู่การรวมตัวอย่างกว้างขวางของคนจำนวนมากและต่อเนื่องยาวนานติดต่อกันหลายเดือน จนเกิดปรากฏการณ์ “มวลมหาประชาชน” นับล้านคน เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยที่มีผู้เข้าร่วมประท้วงมากที่สุด มวลชนผู้ประท้วงมีความหลากหลายของสาขาอาชีพและภูมิภาคนา ทั้งเกษตรกร ข้าราชการ แรงงานรับจ้าง คนชั้นกลาง นิสิตนักศึกษา นักวิชาการ นักการเมือง ดารานักแสดง นักกิจกรรม ผู้ทำงานในองค์กรอิสระ และบุคคลทั่วไป แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการชุมนุมครั้งนี้ กลุ่มผู้ประท้วงที่มีบทบาทสำคัญกลุ่มหนึ่งคือเครือข่ายวิชาชีพต่างๆ โดยหนึ่งในนั้นคือเครือข่ายบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ทั้งจากกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลรัฐ/เอกชน ชมรมแพทย์ชนบท โรงพยาบาล แพทย์ คณาจารย์ และผู้บริหารโรงพยาบาลต่างๆ

เหตุผลสำคัญที่เครือข่ายบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขออกมาชุมนุมคัดค้านและขึ้นป้ายต่อต้านร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ตามโรงพยาบาลต่างๆ ทั่วประเทศเป็นการแสดงจุดยืนที่เข้มแข็งและหนักแน่นครั้งใหญ่ที่สุดของวงการสาธารณสุขนั้น เกิดจากการไม่ยอมรับการรวบรัดออกกฎหมายฟอกผิดคดีคอร์รัปชันและคดีอาญา ประกอบกับความไม่พอใจการดำเนินนโยบายด้านสาธารณสุขของ นพ.ประดิษฐ สินธวณรงค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจากพรรคเพื่อไทยขณะนั้น เช่น นโยบายปรับเปลี่ยนระบบการจ่ายค่าตอบแทนบุคลากรทางการแพทย์ เป็นต้น นอกจากนี้บุคลากรด้านสาธารณสุขยังไม่เห็นด้วยกับการผลักดันให้แพทย์ในสังกัดของรัฐให้ไปอยู่กับภาคเอกชนเพื่อสนองนโยบายศูนย์กลางทางการแพทย์ หรือเมดิคัลฮับของรัฐบาล ดังนั้นเมื่อนพ.ประดิษฐ สั่งห้ามไม่ให้บุคลากรในกระทรวงฯ ชุมนุมหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง จึงเกิดปฏิกิริยาต่อต้านหนักหน่วงยิ่งขึ้น

กสช. และรัฐประหาร 2557

ความขัดแย้งตลอด 6 เดือน ในช่วงปลายปี 2556 ถึงต้นปี 2557 ทำให้ประเทศไทยตกอยู่ในสภาพชะงักงัน และมีแนวโน้มเป็น "รัฐล้มเหลว" เนื่องจากรัฐบาลพรรคเพื่อไทยไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารประเทศ อีกทั้งไม่สามารถสั่งการกองทัพได้ นอกจากนี้ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร รักษาการนายกรัฐมนตรี ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งกรณีโยกย้ายนายถวิล เปลี่ยนศรี อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติอย่างไม่เป็นธรรม ขณะที่ผู้ประท้วงก็ปักหลักชุมนุมไม่เลิก ภายหลังตำรวจใช้กำลังสลายการชุมนุมจนมีผู้บาดเจ็บล้มตายเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2557 ทำให้เกิดเสียงเรียกร้องให้กองทัพเข้าแทรกแซง จนในที่สุดกองทัพภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรเมื่อ 20 พฤษภาคม 2557 จากนั้นได้เรียกประชุมกลุ่มผู้ขัดแย้งสำคัญ 7 ฝ่าย ประกอบด้วย พรรคประชาธิปัตย์ สมาชิกวุฒิสภา พรรคเพื่อไทย แกนนำเสื้อแดง แกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) รัฐบาล และคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อหาทางออกของประเทศโดยให้โจทย์การเมือง 5 ข้อ แก่ผู้เจรจาไปหาคำตอบ คือ 1. ปฏิรูปก่อน หรือเลือกตั้งก่อน 2. ทำประชามติ เรื่องใดก่อน 3. การตั้งนายกฯ คนกลาง 4. การตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลโดยวุฒิสภา 5. ให้ กปปส. กับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ยุติการชุมนุม แต่สุดท้ายวงเจรจา 7 ฝ่าย ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ พล.อ.ประยุทธ์ จึงประกาศยึดอำนาจการปกครองในนามคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อ 22 พฤษภาคม 2557 โดย พล.อ.ประยุทธ์ พร้อมด้วยผู้บัญชาการเหล่าทัพได้แถลงเหตุผลการยึดอำนาจผ่านทีวีพูลว่าเพื่อยุติความขัดแย้งและนำประเทศไปสู่ความปรองดอง และเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกพวทุกฝ่าย¹

ภายหลังการยึดอำนาจ คสช. ได้ออกคำสั่งเรียก แกนนำพรรคการเมือง แกนนำมีอบส.เสื้อต่างๆ นักธุรกิจ และคู่ขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวจำนวนหลายร้อยคนมา "รายงานตัวเพื่อปรับทัศนคติ" บางราย

ถูกควบคุมที่ค่ายทหารระยะเวลาหนึ่ง ส่วนบางรายก็ปล่อยตัวกลับทันที นอกจากนี้ คสช. ได้มีคำสั่งปิดทีวีดาวเทียมของสื่อต่างๆ ที่ใช้ปลุกระดม และห้ามสื่อมวลชนวิจารณ์การทำงาน คสช. หรือนำเสนอเนื้อหาที่กระทบความมั่นคง เพื่อให้สถานการณ์อยู่ในความสงบ ต่อมา คสช. ได้จัดเวทีความปรองดองภายใต้แนวคิด "คืนความสุข ให้กับประชาชน" ก่อนการประกาศแนวทางการบริหารประเทศหรือโรดแมป 3 ระยะ

โรดแมป 3 ระยะ สู่การเลือกตั้งใหม่

พล.อ.ประยุทธ์ ได้ประกาศโรดแมปการบริหารประเทศ 3 ระยะ ระยะแรกช่วงควบคุมอำนาจการปกครอง จะทำเรื่องการปรองดองให้เร็วที่สุดภายใน 3 เดือน ตั้งศูนย์ปรองดองทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ ระยะที่สองประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว และจัดตั้งสมานิติบัญญัติแห่งชาติ สรรหานายกรัฐมนตรี ตั้งคณะรัฐมนตรี จัดทำรัฐธรรมนูญ พร้อมกับจัดตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยใช้เวลาประมาณ 1 ปี หากสถานการณ์เรียบร้อยเป็นปกติก็จะเข้าสู่ระยะที่ 3 คือ การเลือกตั้ง

สำหรับโรดแมประยะแรก คสช. ใช้เวลา 3 เดือนกว่าจะตั้งรัฐบาลใหม่ได้ เพราะต้องเร่งแก้ปัญหาเร่งด่วนเพื่อคลี่คลายคดีความรุนแรงที่คนร้ายใช้อาวุธสงครามยิงใส่ผู้ชุมนุม จัดเวทีสร้างความปรองดอง รวมทั้งจัดระเบียบสังคมทั้งปัญหาการลี้ภัย วินมอเตอร์ไซค์ แรงงานต่างด้าว แก้ปัญหาผู้มีอิทธิพล ยึดคืนผืนป่าที่ถูกบุกรุก ตลอดจนแก้ปัญหาสินค้าเกษตร โดยเฉพาะการจ่ายเงินให้ชาวนาที่รัฐบาลติดค้างจากโครงการรับจำนำข้าว² ต่อมา คสช. ได้ตั้งรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศ โดย พล.อ.ประยุทธ์ ได้ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และควบเก้าอี้หัวหน้า คสช. โดยมีแกนนำ คสช. ร่วมเป็นรัฐมนตรีจำนวน 11 คน จากทั้งหมด 33 คน (รวมนายกรัฐมนตรี) และให้มีรัฐธรรมนูญชั่วคราว โดยก่อนหน้าได้มีการจัดตั้งสมานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) โดยโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งครั้งแรก 200 คน มีทหาร 105 นาย ตำรวจ 11 นาย ที่สำคัญรัฐธรรมนูญชั่วคราวยังให้คง คสช. ไว้ และมาตรา 44 ยังให้อำนาจหัวหน้า คสช. ที่จะออกคำสั่งเพื่อป้องกันความมั่นคงของชาติได้โดยให้ถือว่าการกระทำนั้นมีผลในทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการด้วย

จากโรคแม่ไปสู่กระแสการปฏิรูปประเทศ

การประชุมมตอด้ำนรฐบถล น.ส.ยงลัษณเ้ในชว่ก่อน รฐบรหกรได้นำมสู่กระแสรยกรร้งให้เกดการปรกฐรพ ทงการเมออง เศรษฐกจและล้งคคของปรเทศอยกว้าง ขวง เช่น ปกฐรพการเลออดตั้ง การแก้ชไขปัญหาคอรร์ปชั่น การปรกฐรพล้งงาน การศกษา เป็นด้น กระแสรยกรร้ง ดงกล่วล้งผลให้ คสช. ก้กำหนดล้งการให้ม “การปรกฐรพ” ไว้ในรฐธรรมนญญช้วครว และจัดตั้งสภปรกฐรพแห่งชชาติ (สพช.) เพื่อเป็นเจ้าภพก้กำหนดแนวทงการปรกฐรพปรเทศ 11 ด้น ประกอบด้วย การเมออง การปรบรหกรรชการแผนด้น กภพหมยและกระบวนกรยุดธรรม การปรคกรองทอองถ่น การศกษา เศรษฐกจ ล้งงาน สภธรณสุขและล้งแวดล้อม ล้อสรภมวลชน ล้งคค และอ่นๆ

สพช. มบพบทล้งคคในกรก้กำหนดแนวทง ของร้งรฐธรรมนญญบ้บใหม่ โดยระบุนอหาล้งคค ที่ดอองใส่ไว้ในรฐธรรมนญญ อทท มาตรการปอองก้นนโยบย ปรชานยมทจจะสร้งปัญหาทงเศรษฐกจ กลโกปอองก้น มให้มการทำลยล้งการทจรฐธรรมนญญว้งไว้ และกลโก ผลก้ด้นการปรกฐรพในด้นต้งๆ โดยนายวษณู เครอองม รองนยกรฐมนตรเ้ฝ่ยกภพหมยและห้วหน้าคคระร้ง รฐธรรมนญญบ้บช้วครวช้แงว รฐธรรมนญญบ้บช้วครว เป็นด้นลยแ่มน้ 5 ลย ลยทจ 1 คอ สนช. ลยทจ 2 คคระฐมนตรเ้ ลยทจ 3 สภปรกฐรพแห่งชชาติ ลยทจ 4 คคระกรมทการยกร้งรฐธรรมนญญ (กมธ.) และ ลยทจ 5 คสช. ทจจะทงงานร่วมก้นเพื่อไม่ให้การรฐบรหกร “ลยชอง”³

ปรเด้นการปรกฐรพทจได้รบคคสนใจจากล้งคค อยกมก คอ การปรกฐรพล้งงานและการศกษา ล้งรป เรอองล้งงาน ภคปรชชชนเห็นว่นโยบยล้งงาน ดอองรคษาผลปรโยชนให้ก้บผู้ช้ล้งงาน ปรชชชน และผู้บรโภค แต่อ้กกลุ่มมอองว่ นโยบยล้งงานคвр มุงพัฒนาเศรษฐกจของปรเทศ ช้รสนว โดลลระกค เครอช่ยจับด้นนโยบยล้งงาน เห็นว่ห้วล้งคคคอ การแก้ชไขปัญหาการทจจรด และการปรกฐรพเรอองกรรมลททอ การช้ล้งงาน ล้งรปเรอองการศกษาน้น พล.อ.ปรชยทอ ได้มอบนโยบยเร้งดว่นให้กระทวจศกษาทการเน้นให้ชวชน สนใจปรวัตศคสตร ความเป็นไทย เชดชวบรชผู้สร้งชชาติ การแก้ชไขทวศวศท การรับจ้งทำกรบ้น และการปรบ

ภพล้งคคอชวระ โดยการปลุกม้งคคณยมล้งคค 12 ปรคกร ให้ก้บนักเรยรพเพื่อเน้นความรักชชาติ รคษาปรเพณเ้ไทย การลยลลระ อดทน มออดมการณเพื่อล่วรรวม เรยรพ การเป็นปรชชทปดอยอ้นมพระมหกษตรยทร่งเป็นปรคมข ที่ถูกดออง และชดล้งคคเศรษฐกจพอเพียง

วถล้งการ รฐธรรมนญญบ้บปรองดอง

ปรเด้นล้งคคคทจทุกกลุ่มการเมอองก้ล้งจับด้นมออง คอการปรกฐรพการเมออง ผ่านการจ้ดทำรฐธรรมนญญบ้บใหม่ ได้มการตั้งคคระกรมทการยกร้งรฐธรรมนญญช้น โดยม ค.บวรค้กดี อวรรณเณ เลชชทการสภบ้นพระปรคเกล้า เป็นปรชชชน ช้ กมธ. ยกร้งได้ตั้งคคระอนุกรรมาทการ ช้นมา 10 คคระ เพื่อพจจรณกรอบการจ้ดทำรฐธรรมนญญ โดยมช้อเสนอปรกฐรพการเมอองหลายชุดเพื่อพจจรณ เช่น ปอองก้นกลุ่มทชนผูกชชช ให้นยกรฐมนตรเ้และคคระฐมนตรเ้ มาจกการเลออดตั้งโดยตรง การนรทชกรรมให้ก้บปรชชชน ทจมคดจกการช้มนมโดย กมธ. ได้ก้กำหนดล้งการล้งคคคคไว้ คอ ให้มทมวดว่ดว้ยการปรองดองช้นมาต้งหาก รวมถ้ง การปรกฐรพเพื่อลดความเหลอ่มล้งอ อ้กด้นหน้ สนช. ได้เสนอแนวทงการจ้ดทำรฐธรรมนญญจก กมธ. 16 คคระ เพื่อล้งดอองให้ กมธ. ยกร้งรฐธรรมนญญช้นก้น โดยมช้อเสนอต้งๆ เช่น ให้ปรชชชนพอองคคลโดยตรงล้งรป คคทจจจรดของภคครฐ คคทจจจรดไม่มการทมดออยความ ห้มนักการเมอองทจเคยดอองค้พพกษาหรือกระททำทจจรด ช้ด้ดรงด้ดแหนงทงการเมออง และ ส.ส. ไม่จ้ดเป็นดออง ล้งก้ดพรรคการเมออง ในด้นภคปรชชล้งคคคค ดว้แชน เครอช่ยกลุ่มต้งๆ เช่น เครอช่ยล้งสุขภาพ กลุ่มชชาติพ้นธู กลุ่มเร้งงาน ผู้บรโภค กลุ่มมอองค้กรปรคกรองทอองถ่น ทจได้ มายช้นช้อเสนอดออง สพช. เพื่อพจจรณช้อเสนอการปรกฐรพ ปรเทศของล้งคคตนเองดว้ย

ท้งน้ กมธ. ยกร้งๆ มระชยเวลจ้ดทำรฐธรรมนญญ 120 ว้น น้บด้ดตั้งแต่ 20 ธันวคค 2557 โดยจจะรบรวม คคความเห็นทจดคผลล้งจกหลายฝ่ยทจเสนอช้มาช้ง กมธ. ยกร้งๆ ท้งจก สพช. ครม. คสช. สนช. ช้จคคดว่ กมธ. ยกร้งๆ จะสามารถจ้ดทำร้งรฐธรรมนญญบ้บใหม่แล้ว เสร้จภยใน 17 เมษชยน 2558⁴ ช้จจวษณู เครอองม รองนยกรท คคคว่ กระบวนกรต้งๆ จะเสร้จและพรวม ให้มการเลออดตั้งได้ปรคมาณเดอองกุมภพพ้นธู 2559⁵

สำหรับประเด็นเรื่องการปรองดอง นั้น บวรศักดิ์ ตั้งความหวังกับการปฏิรูปครั้งนี้ว่า สองโจทย์ใหญ่ที่ต้องทำให้ได้คือ 1. การปรองดองให้ประเทศก้าวต่อไปไม่ติดหล่มกับดักความขัดแย้ง 2. ทำอย่างไรให้การปฏิรูปสามารถลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคมได้ โดยกล่าวเสริมว่า "การปฏิรูปเหมือนกับคำสอนของพระพุทธองค์ว่า ดอกบัวซึ่งเป็นดอกไม้บริสุทธิ์ที่แทนความบริสุทธิ์ เกิดจากโคลนตมก็ได้ เช่นเดียวกับขณะนี้ การปฏิรูปเกิดจากกระบวนการที่ไม่เป็นประชาธิปไตยได้ ฉะนั้น"⁶

ยิ่งลักษณ์ถูกถอดถอน เว้นวรรคทางการเมืองห้าปี

ในช่วงต้นปี 2558 ได้มีเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ อันเป็นการส่งสัญญาณทางการเมืองในอนาคตที่ผู้นำประเทศต้องรับผิดชอบต่อความผิดพลาดในการบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อ 23 มกราคม 2558 สนช. ได้พิจารณาลงมติถอดถอน น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี กรณีไม่ระงับยับยั้งความเสียหายโครงการจำนำข้าว ตามมติของ ปปช. ที่มีผลความผิดของ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ว่า มีพฤติการณ์ถือว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 178 และถือว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 11 (1) กรณีไม่ระงับยับยั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล และได้จัดส่งรายงานการได้สวนข้อเท็จจริง เรื่องถอดถอน น.ส.ยิ่งลักษณ์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้กับประธาน สนช. โดย สนช. ได้ลงคะแนนถอดถอนด้วยคะแนนเสียง 190 - 18 งดออกเสียง 8 คะแนน บัตรเสีย 3 คะแนน ซึ่งมีคะแนนถอดถอนเกิน 132 คะแนน ถือว่าที่ประชุม สนช. มีมติให้ถอดถอน น.ส.ยิ่งลักษณ์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ส่งผลให้ถูกเว้นวรรคทางการเมือง 5 ปี⁷ และในวันเดียวกัน สนช. ได้ลงมติไม่ถอดถอน นายนิคม ไวยรัชพานิช อดีตประธานวุฒิสภา และนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร กรณีดำเนินการพิจารณาร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ ปี 2550 เกี่ยวกับที่มา ส.ว. เป็นการกระทำที่ถือว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดรัฐธรรมนูญปี 2550 ทำให้อดีตนักการเมืองทั้งสองคนรอดพ้นจากมลทิน และไม่ต้อง

เว้นวรรคทางการเมืองห้าปีดังกรณีของอดีตนายกรัฐมนตรี ยิ่งลักษณ์⁸

บทสรุป

การรัฐประหารปี 2557 นับได้ว่าประสบความสำเร็จในการผ่าทางตันของประเทศและยุติความรุนแรง รวมถึงการก่อการร้ายที่นำไปสู่การบาดเจ็บล้มตายของประชาชน และกำลังอยู่ในโรดแม็ประยะที่สอง ซึ่งเป็นเรื่องยากและท้าทาย เนื่องจากเป็นการกำหนดโครงสร้างและวางแนวทางการปฏิรูปประเทศ สิ่งที่ต้องติดตามคือ การปฏิรูปครั้งนี้จะสำเร็จมากน้อยแค่ไหนและจะพาล้างคัมภีร์พันจากกับดักความขัดแย้งได้จริงหรือไม่ การยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจร้ายของประเทศ ทั้งการคอร์รัปชัน การซื้อสิทธิ์ขายเสียง การตรวจสอบนักการเมืองและพรรคการเมืองที่ไร้ประสิทธิภาพ การรวบรวมอำนาจทางการเมืองของกลุ่มทุนการเมืองขนาดใหญ่ได้หรือไม่ ถ้าไม่สำเร็จในครั้งนี้อาจส่งผลต่อการเมืองของภาคประชาชนจนปลุกกระแสปฏิรูปขึ้นมาจนสำเร็จก็เท่ากับเป็นการเสียโอกาสและการรัฐประหารรอบนี้ที่ถือเป็นต้นทุนราคาแพงของประเทศก็เท่ากับเสียของและอาจนำไปสู่วงจรเดิมของวิกฤตทางการเมืองภายหลังการเลือกตั้งอีกในอนาคต

ดังนั้น ภาคประชาสังคมจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง การสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในกระบวนการทางการเมืองเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินต่อไป แม้ในยุครัฐบาล คสช. ที่การรวมกลุ่มของประชาชนถูกจำกัด แต่ภาคประชาสังคมก็ควรดำรงบทบาทและผลักดันแนวความคิดผ่านกลไกต่างๆ เช่น สปช. และ สนช. ขณะเดียวกันการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและการสร้างเครือข่ายในลักษณะพหุภาคีที่ท้องถิ่นที่เชื่อมโยงหลายพื้นที่เข้าด้วยกันจะสามารถสร้างพลังการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจจากฐานรากได้ ปราบกฏการฉ้อโกงมหาประชาชนและเครือข่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นและสืบเนื่องติดต่อกันนานกว่าครึ่งปีเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาภาคประชาสังคมให้เข้มแข็งขึ้น อีกทั้งเป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคประชาชนในหลายระดับ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเติบโตของภาคประชาสังคมในระยะยาว

